

Przedszkola na obszarach wiejskich

Wojciech Marchlewski

Stefan Bobrowski

„Doskonalenie strategii zarządzania oświatą na poziomie regionalnym i lokalnym”
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zakres prowadzonych badań

- Analiza funkcjonowania różnorodnych form wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich
 - Placówek prowadzonych przez:
 - jednostki samorządu terytorialnego
 - osoby prywatne;
 - stowarzyszenia i związki wyznaniowe;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zagadnienia szczegółowe I

- Nauczyciele w przedszkolach
- Programy wychowania przedszkolnego
- Transport dzieci do przedszkola
- Czas pracy przedszkoli
- Udział rodziców w edukacji przedszkolnej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zagadnienia szczegółowe II

- Pozaedukacyjna i wychowawcza rola przedszkoli na obszarach wiejskich
- Popyt na usługi edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich
- Odpłatność za przedszkola za dodatkową godzinę pobytu w placówce
- Zajęcia dodatkowe

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Definicje obszarów w Polsce – podział na typy JST

- Gminy w aglomeracjach,
- Gminy miejsko wiejskie
- Gminy wiejskie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce

- Obszary wiejskie:
 - otaczające duże aglomeracje,
 - w otoczeniu miast średniej wielkości,
 - czysto wiejskie,
 - pozbawione bliskości ośrodków miejskich;
 - o przewadze funkcji rolniczych,
 - przewadze funkcji pozarolniczych lub silnie zurbanizowane

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Obszary wiejskie

- obszary wiejskie monofunkcyjne rolnicze o przewadze funkcji:
 - ♦ rolniczej,
 - ♦ turystycznej,
 - ♦ leśnej
- obszary wiejskie o funkcjach mieszanych

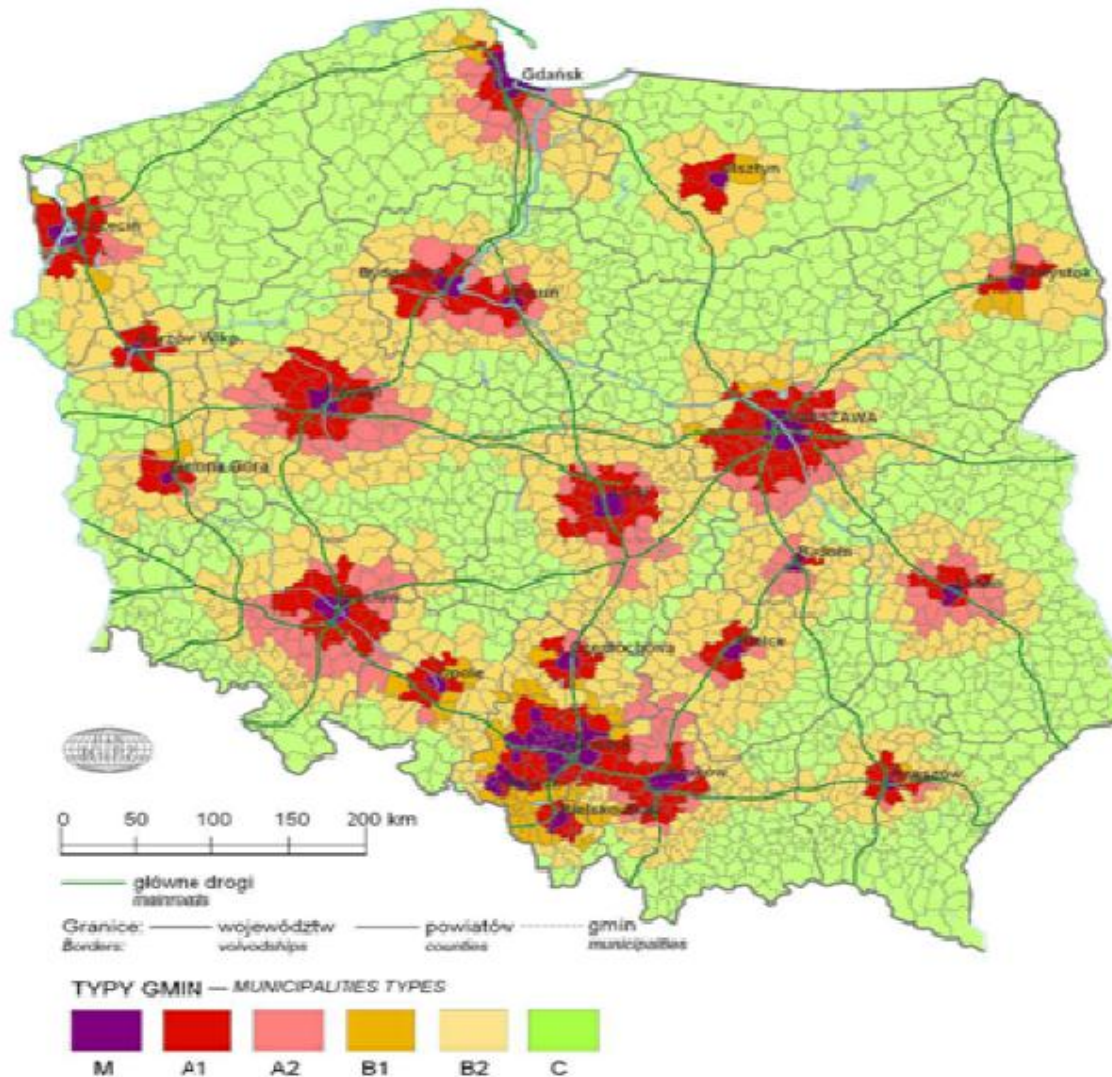
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Strefy oddziaływania miast

Objaśnienia:

M – rdzenie ośrodków miejskich; A1 – strefa najsilniejszego rzeczywistego oddziaływania (rzeczywista strefa podmiejska); A2 – strefa najsilniejszego potencjalnego oddziaływania (potencjalna strefa podmiejska); B1 – słabo dostępna strefa silnego oddziaływania; B2 – strefa słabego potencjalnego oddziaływania (potencjalna strefa zewnętrzna); C – strefa peryferyjna.

Ocenia się, że strefa peryferyjna, która przy obecnym stopniu rozbudowy infrastruktury transportowej ma ograniczone szanse wiązania swojego rozwoju z dużymi ośrodkami, zajmuje ponad 50% powierzchni kraju i skupia ponad 30% jego ludności.

Źródło: Komornicki T., Śleszyński P., (2009): *Typy obszarów wiejskich pod [...]*.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wpływ zróżnicowani obszarów wiejskich na edukację przedszkolną

- Typy przedszkoli i formy wychowania przedszkolnego
 - Sieć przedszkoli
- Finansowanie przedszkoli
 - Sposoby finansowania
 - Źródła finansowania
- Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
- Nauczyciele
- Decyzje samorządów

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Typy placówek wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich

- Przedszkola publiczne;
- Przedszkola niepubliczne;
- Oddziały przedszkolne w szkołach;
- Punkty przedszkolne;
- Zespoły przedszkolne;
- Punkty dziennej opieki nad dzieckiem;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Normy, standardy, wymagania dotyczące placówek wychowania przedszkolnego

- Liczba dzieci w placówce
- Limity dotyczące liczby dzieci w grupie
- Czas pracy placówki
- Liczba i kwalifikacje personelu
- Odpłatność
- Standard pomieszczeń

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Kadry nauczycieli w placówkach wychowania przedszkolnego

- wykształcenie nauczycieli;
- karta nauczyciela
- kierunki kształcenia;
- „podaż” nauczycieli wychowania
przedszkolnego na obszarach wiejskich
- edukacja uzupełniająca;
- innowacyjne metody kształcenia
przedszkolnego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Programy edukacyjne

- Zbyt ogólna podstawa programowa
- Duża oferta programów edukacji przedszkolnej;
- Wpływy wydawców na nauczycieli w wyborze programów edukacji przedszkolnej
- Ograniczona liczba autorskich programów edukacyjnych opracowywanych przez nauczycieli

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Transport dzieci do przedszkola

- Transport jest istotnym czynnikiem ograniczającym dostępność do edukacji przedszkolnej
- Gminy wykorzystują transport szkolny do przewozu dzieci przedszkolnych
- Rodzice odprowadzają dzieci do przedszkola
- Dzieci przewożone są ze starszym rodzeństwem
- Pomoc sąsiedzka

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Czas pracy przedszkoli

- Przedszkola samorządowe od 5 do 8 godzin pięć dni w tygodniu
- W przedszkolach prywatnych od 8 do 10 godzin
- W placówkach określonych jako inne formy wychowania przedszkolnego- nie więcej niż 5 godzin dziennie od 3 do 5 dni w tygodniu
- Zdarzało się, że w przedszkolach prowadzonych jako inne formy zajęcia prowadzone były na dwie zmiany

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Udział rodziców w zajęciach przedszkolnych

- Udział rodziców w zajęciach w przedszkolach samorządowych - ograniczał się do sporadycznego uczestnictwa w zajęciach otwartych
- Udział rodziców w innych formach edukacji przedszkolnej i ośrodkach nie spełniających wymagań MEN, ale będących placówkami wychowania przedszkolnego
 - Udział w organizacji placówki – często powstawała z ich inicjatywy
 - Udział w zajęciach – był konieczny, żeby zajęcia mogły się odbywać
- Kształtowanie postaw wobec edukacji rodziców uczestniczących w zajęciach

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pozaedukacyjna rola przedszkoli

- Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych
- Działania wspierające rodzinę w sytuacjach nieporadności
- Działania monitorujące zjawiska przemocy w rodzinie
- Wyrównywanie dysproporcji rozwojowych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Popyt na usługi przedszkolne na obszarach wiejskich

- Decyzja o utworzeniu i prowadzeniu zależy od władz samorządowych
- Jeżeli zostają utworzone przedszkola, oddziały przedszkolne to rodzice chętnie posyłają do nich dzieci;
- Rodzice chętnie posyłają dzieci do przedszkoli widząc w nich przede wszystkim placówki edukacyjne
- Pozytywne nastawienie do edukacji przedszkolnej mieszkańców wsi

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Bariery w tworzeniu przedszkoli

- Edukacja nie jest priorytetem władz lokalnych
- Brak rozwiązań systemowych w finansowaniu edukacji przedszkolnej
 - Edukacja przedszkolna nie włączona do subwencji oświatowej,
 - Wycofanie się koncepcji przesunięcia wieku szkolnego,
 - Brak środków finansowych w budżetach gmin
- Brak odpowiedniego transportu
- Brak odpowiedniego zaplecza do prowadzenia przedszkoli
- Rozproszona sieć osadnicza

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rekomendacje

- Zmiany w zasadach finansowania przedszkoli – włączenie do naliczania subwencji przedszkolnej dzieci w wieku 3-5;
- Wprowadzanie edukacji uzupełniającej dla nauczycieli prowadzący zajęcia w grupach różnowiekowych;
- Wprowadzanie programów edukacyjnych kładących nacisk na pracę zespołowo projektową;
- Zwiększenie szans dla organizacji pozarządowych w dostępie do środków przeznaczonych na tworzenie innych form przedszkolnych;

